

Az EUTR hazai végrehajtása

Dr. Nagy Dániel

igazgatóhelyettes

NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Szabályozási előírások háttére

Az Európai Unió az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére vonatkozó, 2003. évi uniós cselekvési terv (FLEGT cselekvési terv) számos intézkedésének egyikeként hozott létre a fa és a fatermékekre vonatkozóan jogszabályokat, az illegálisan kitermelt fával folytatott kereskedelem visszaszorítására.

- Ezzel, - többek között - elő kívánják segíteni, hogy a világ fával még jól ellátott, de szegény térségeiben csökkenjen az emberek kizsákmányolása, tisztuljon a kereskedelem és a gazdaság.
- Ezt követték a FLEGT Önkéntes Partnerségi Megállapodások szerte a világban. Egyes országok önként csatlakoznak a rendszerhez, hogy később megbízható faexportőrként léphessenek fel az EU felé.

**HAZÁNKBAN AZ ILLEGÁLIS FAKITERMELÉS MÉRTÉKE EGYES BECSLÉSEK SZERINT ELÉRHETI
AZ ÉVI 500 000 M³-T IS.**

A faanyag kereskedelmi lánc szereplői

- **Piaci szereplő**
- **Kereskedő**
- **Ellenőrző szervezetek**
- **Hatóság**

Három alapvető kötelezettség

- Tilos az illegális kitermelésből származó fának és a belőle készült termékeknek az uniós piacon való forgalomba hozatala
- A faanyag kereskedelmi lánc szereplőjének „kellő gondossággal” kell eljárniuk, és ezt megfelelő dokumentációs rendszerrel kell bizonyítani. Ez uniós kötelezettség, nem hazai jogszabályi előírás és már jelenleg is élő kötelezettség.
- Az EU-ban /Magyarországon már forgalomba hozott fát vagy fatermékeket vásárolóknak és eladóknak (kereskedő) nyilvántartást/dokumentációs rendszert kell vezetniük a beszállítóikról és vevőikről a faanyag egyszerű visszakereshetősége érdekében. A vállalkozások közötti meghatározott körben végzett faanyag értékesítések 5 éven át tartó nyomon követhetőségét és nyilvántartási kötelezettségét írja elő. (A „térítésmentes” értékesítés nem képez kivételt).

A „kellő gondosság elvén alapuló” kockázatkezelési rendszer

- A kellő gondosság elve a piaci szereplőket arra kötelezi, hogy az illegálisan kitermelt faanyag, vagy illegális fakitermelésből származó faanyagból készült termékek EU piacra kerülését kockázatelemzési módszerekkel kizárják.
- A piaci szereplők kialakíthatják a saját kellő gondosság elvén alapuló rendszerüket, vagy alkalmazhatják az Európai Bizottság által elismert ellenőrző szervezetek által kidolgozott kellő gondosság elvén alapuló rendszereket.
- A FLEGT és CITES tanúsítvánnyal rendelkező fát külön vizsgálat nélkül EUTR konformnak kell tekinteni.

Elemei:

1. Adatgyűjtés
2. Kockázatértékelés
3. Kockázatcsökkentés

Adatgyűjtés

A piaci szereplőnek információval kell rendelkeznie a fa, illetve a fatermék jellemzőiről, a kitermelési országról, adott esetben a kitermelés országon belüli régiójáról és a kitermelési koncesszióról, a fafajról, mennyiségéről, a beszállító adatairól és arról, hogy a vonatkozó nemzeti szabályozást betartották-e.

Kötelező adatkör:

- termékleírás (kereskedelmi név, típus, fafajok közönséges neve, tudományos neve)
- kitermelés szerinti ország, régió, térség; kitermelési jog, koncesszió, engedély
- mennyiség térfogat/tömeg/darabszám
- beszállító neve, címe
- vevő-kereskedő neve, címe
- okmányok, igazolások a fáról, fatermekről

Evt: 90/A. §

- (3) A (2) bekezdésben meghatározott dokumentációnak a származási ország nyelvén kívül angol vagy magyar nyelven is rendelkezésre kell állnia. A dokumentációnak tartalmaznia kell a fatermék előállítására során felhasznált faanyag kitermelési helyét, tudományos nevét és mennyiségi adatait.
- (4) Az (1)–(3) bekezdésben foglaltak betartásért az első magyarországi forgalomba hozó a felelős
- (5) E törvényben és az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusaiban előírt, a fatermék nyomon követhetőségére vonatkozó előírások, kötelezettségek betartásának elmulasztása, vagy megszegése esetén vélelmezni kell, hogy a fatermék illegális kitermelésből származik.

Kockázatértékelés

A piaci szereplőknek a meglévő információi alapján és a rendeletben szereplő kockázati kritériumok figyelembevételével értékelnie kell, hogy ellátási láncába milyen eséllyel kerülhetett illegálisan kitermelt fa.

- Alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelés igazolása (pl. minősítés vagy harmadik fél által ellenőrzött rendszer is)
- Korruptciós (CPI) index figyelembe vétele
- Meghatározott fafajták illegális kitermelésének elterjedtsége
- Illegális fakitermelés gyakorlatának elterjedtsége
- Fa behozatalára vagy kivitelére kiszabott szankciók
- Forgalmazási lánc összetettsége

Kockázatcsökkentés

- Ha az értékelés illegálisan kitermelt fa jelenlétének nem elhanyagolható kockázatát mutatja ki az ellátási láncban, a piaci szereplő további intézkedésekkel csökkentheti a kockázatot, például azzal, hogy beszállítóját további adatszolgáltatásra és ellenőrzésekre szólítja fel.
- Harmadik fél általi ellenőrzés igénylésének lehetősége.
- A fenti elemekből álló ún. kellő gondosságú rendszert magukba foglaló, vagy nekik megfelelő ún. erdő, vagy faanyag lánc tanúsító rendszerek is alkalmazhatóak kellő tartalmi megfelelés esetén. **Azonban a PEFC, vagy az FSC tanúsítványok nem tekinthetők automatikusan megfelelőnek!**
- A piaci szereplőknek tudniuk kell igazolni, hogy a gyűjtött információkat hogyan vetették egybe a kockázati kritériumokkal, miként hozták meg a kockázatcsökkentésről szóló intézkedésekről szóló döntéseket és hogyan határozták meg a kockázat mértékét.

Evt.: 90/A. § (7) A faanyag kereskedelmi lánc szereplője köteles

b) igazolni, hogy az ismeretlen eredetű vagy illegális kitermelésből származó fatermék forgalomba hozatalának elkerülése érdekében, a kockázatcsökkentésről szóló döntéseit, illetve a kockázat mértékét az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusaiban meghatározottak alapján hozta meg, illetve csökkentette,

e) az e törvény hatálya alá tartozó fatermék származási helyének megállapításához és forgalmazásának a nyomon követéséhez a szükséges dokumentációkat, információkat megőrizni, ezeket a faanyag kereskedelmi láncban érintett szereplőnek rendelkezésére bocsátani, vagy ezek beszerzését elősegíteni,

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Kötelezettségsegési eljárás

- Az Európai Bizottság hivatalos sajtóközleményben (2015.10.23.) tudatta, hogy az EUTR kötelezettségsegési eljárás keretében hazánk részére úgynevezett indoklással ellátott véleményt adott ki, amely az eljárás egy újabb szakaszát jelenti.
- Magyarország nevében az igazságügyi miniszter 2015. december 23-án kelt levelében adta meg a magyar választ.
- A levélben hazánk a még hiányzó jogalkotási feladatok pótlását, valamint a hatósági ellenőrzési rendszer éles működésének megkezdését vállalta az elkövetkező néhány hónapon belül.

Jogszabályalkotás

- 2015. november 27-én lépett hatályba a 342/2015. (XI. 11.) Korm. Rendelet, mely tételesen megállapította az EUTR rendelet megsértése esetén alkalmazandó bírságokat. **Az egyes bírságtételek szükséges-elégséges szintjének elfogadásáról az EU Bizottság fog dönteni.**
- Az EUTR rendelet végrehajtása a faanyag kereskedelmi lánc felügyeletével kapcsolatos bejelentés, nyilvántartás és ellenőrzés részletes szabályairól szóló FM rendelet kihirdetésével válik teljessé, amelynek véglegesítése jelenleg is zajlik. Az EU Bizottság legutóbbi levelében ennek hiányát és részletszabályait hiányolta, ezzel kapcsolatban helyezte kilátásba az EU Bíróság előtti eljárás megindítását.
- **Az EKAER rendszerrel történő együttműködés érdekében a NAV-val a szükséges egyeztetéseket lefolytattuk, meghatározásra kerültek azok az esetek, amelyeket az EKAER nem fed le, viszont az EUTR ellenőrzési kötelezettség alá tartoznak, így egyelőre az erdészeti szabályozással kell ezeket kezelni.**
- **Az EU szintjén az ellenőrzött EUTR termékkör bővítését, az ellenőrzések szigorítását kezdeményezték, így ennek érdekében a szabályozás felülvizsgálata van folyamatban az első kétéves jelentés alapján.**

Kérdőíves felmérés I.

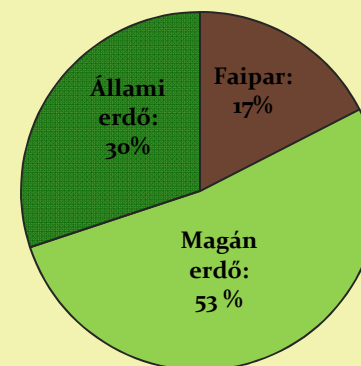

A lehető legtöbb piaci szereplő véleményének és kereskedelmi szokásainak megismerése érdekében dolgoztuk ki, külön

- magánerdő-gazdálkodóknak,
- állami erdőterületen gazdálkodóknak, és
- faipari szereplők számára.

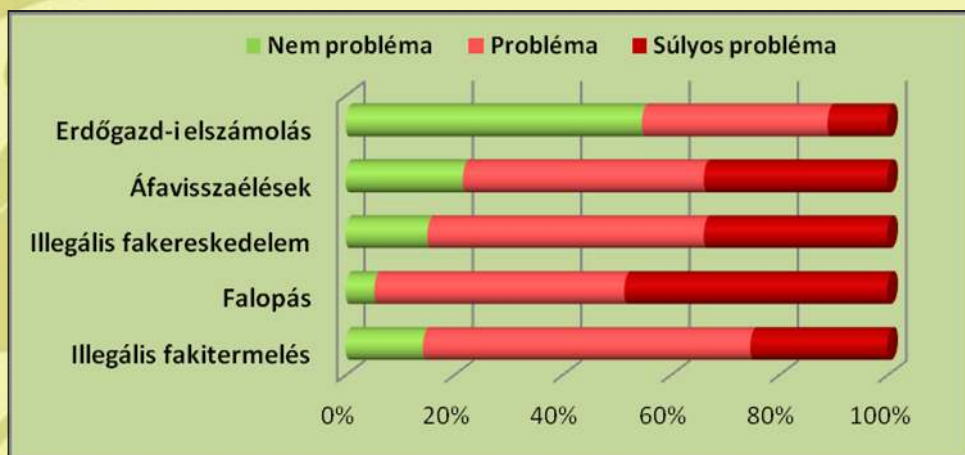
A NÉBIH EI portál mellett elsősorban a szakmai szervezeteken (OEE, NAK, FAGOSZ, MEGOSZ) és felettes minisztériumokon (FM, BM) keresztül szólítottuk meg az érdekelteket.

A kérdőívet eddig összesen 245 -en töltötték ki, 80 %-ban online. A legtöbben Veszprém, a legkevesebben Békés megyéből válaszoltak.

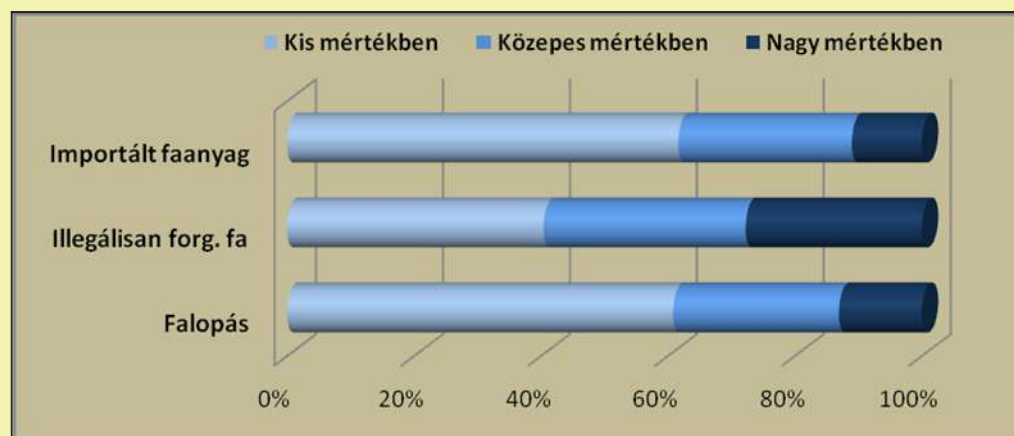

Kérdőíves felmérés II.

Véleménye szerint az alábbiak mennyire jelentenek problémát az országban?

Mennyire okoz Önöknek piaci versenyhátrányt...

Kérdőíves felmérés III.

- Faipari szereplők -

A válaszadók több tevékenységi területet is megadhattak, így ezek alapján 3 meghatározó csoport alakult ki (%-os érték az összes válaszadó darabszámához viszonyított)

1. Fakereskedelmi tevékenység (66,64 %)

- Alapanyag beszerzés elsősorban a magánerdő gazdálkodóktól, másodsorban az állami tulajdonban lévő erdészeti részvénytársaságoktól, ritkábban egymás közötti anyagbeszerzés is történik.
- E tevékenység során 46 %-ban saját járművel, 54%-ban vállalkozásokat igénybe véve végzik szállítási tevékenységüket.

2. Fafeldolgozási tevékenység (40,47 %)

- Alapanyag beszerzés a magánerdő gazdálkodóktól, az állami tulajdonban lévő erdészeti részvénytársaságoktól és a fakereskedőktől közel azonos arányban történik.
- E tevékenység során 34%-ban saját járművel, 66%-ban vállalkozásokat igénybe véve végzik szállítási tevékenységüket

3. Tüzelőanyag kereskedelmi tevékenység (35,7 %)

- Jellemzően a magánerdő gazdálkodóktól, magánszemélyektől, és a fakereskedőktől szerzik be az árualapot, de vásárolnak állami cégektől is.
- 50-50 %-ban saját eszközzel illetve erre szakosodott vállalkozással történik a szállítás.

A válaszadók mindössze 12 %-a rendelkezik FSC tanúsítással.

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Kérdőíves felmérés IV. - Magánerdő gazdálkodók -

A közvetett területi adatok alapján a kezelt erdők 5-7 %-áról érkezett válasz.

A magánerdőgazdálkodó kitöltők több mint fele szöveges javaslatokat is megfogalmazott, amelyek legfontosabb üzenetei az alábbiak:

- Szigorúbb ellenőrzések szükségesek.....55 %
- Rendőrségi intézkedések, büntetési tételek szigorítása..... 13,5 %
- Elektronikus, online nyomon követési rendszer, egységes adatbázis...13,5 %
- Erdészeti szakszemélyzet - további jogosítványok.....12 %
- Erdőfelügyelet megerősítése, erdővédelmi szolgálat felállítása.....10,5 %
- Tűzifa áfa tartalmának csökkentése.....9 %
- Mezőőrök tevékenységének kiterjesztése.....7,5 %
- Új rendszer helyett EKÁER kibővítése.....7,5 %

Kérdőíves felmérés V. - Állami erdőterületen gazdálkodók -

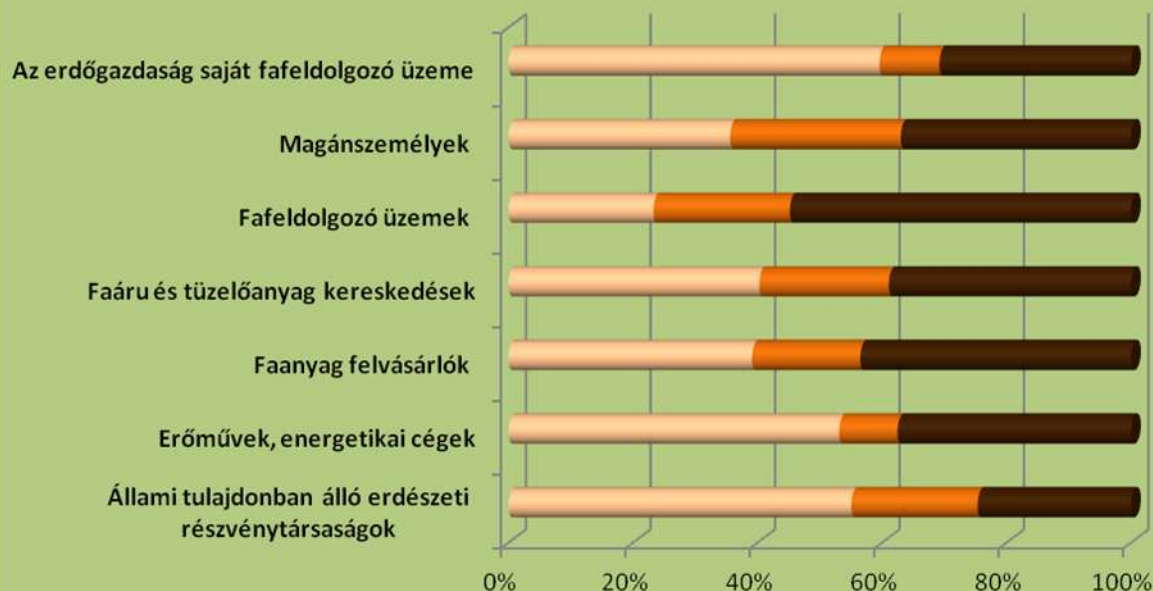

A kitöltések jelentős hányadát (91 %) a főtevékenység szerint erdő- és mezőgazdálkodással foglalkozók válaszai adták, de a természetvédelmi (8%) és a vízgazdálkodási (1 %) szektorból is érkeztek válaszok.

A válaszadók 31 %-a rendelkezik FSC tanúsítással, PEFC-cel senki.

Üzleti partnerek fontossága

■ Kevésbé ■ Közepesen ■ Nagyon

Kiemelkedően fontos a hazai piac, de a válaszadók 40%-a fontos partnerként tekint az uniós tagországokra is.

Kérdőíves felmérés VI.

A válaszadók az alábbi mértékben tájékozódnának a megadott fórumokon EUTR kötelezettségeikről, fejleményekről:

Informatikai fejlesztések, adatfeltöltés

- Az EUTR szerinti faanyag terméklánc szereplők elektronikus nyilvántartásba vétele a hatékony felügyelet kialakítása céljából szükséges.
- Az ehhez kapcsolódó informatikai fejlesztési szakasz lezárását, az EUTR nyilvántartási felület megnyitását június végére tervezzük.
- A kérdőíves felméréshez mellékelt levélben tájékoztatást adtunk arról, hogy az elektronikus felület megnyitását követően lesz megfelelő hosszúságú türelmi idő.
- Az erdőgazdálkodók számára újabb bejelentkezés nem szükséges, csak ha az általuk kitermelt erdei faválasztékon kívül más EUTR hatálya alá tartozó terméket is forgalomba akarnak helyezni.

Ellenőrzések előkészítése

Az ellenőrzési kézikönyv **és ellenőrzési terv** kidolgozása megkezdődött, **ezeket az EU Bizottság felé megfelelő határidőre be kell mutatni**. Tartalmazni fogja:

- az ellenőrzések célját, módszereit,
- az alkalmazott közigazgatási iratmintákat,
- a lehetséges eljárási cselekményeket,
- hatósági joggyakorlat egységesítését,
- a dokumentált eljárásrendet
- **ütemezett éves ellenőrzési tervet.**

A kockázatalapú megközelítés szempontjainak, valamint az ellenőrzési módszerek egyeztetése **és közös ellenőrzése végrehajtása érdekében a NÉBIH együttműködik** a Nemzeti Adó és Vámhivatallal.

A NÉBIH EI 3 hónapja, levélben kereste meg a Magyarország területén illetékes ellenőrző szervezeteket, de a 8-ból mindössze 3 válaszolt, egyelőre nemlegesen.

Termékpálya, terméklánc elemzés

Az EUTR-hez kapcsolódó termékpályák elemzését megkezdjük. Elsősorban a kapcsolódó ágazatok (erdőgazdálkodás, fűrész- és faipar) aktuális

- nemzetgazdasági teljesítményét,
- a bel- és külkereskedelmi kapcsolatait vizsgáljuk.

Ezek az adatok helyet kapnak majd az ellenőrzések kockázat alapú tervezésében.

Az NYME Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar (SKK) a faipari ágazat érdekképviselői szerveivel együttműködve egy faipari ágazati stratégiát készít elő. Ebbe bekapcsolódva szeretnénk elérni, hogy az EUTR szerinti kötelező gondosság elvének megfelelő követelmények részét képezzék az ágazati stratégiának.

Az agrárdiplomácia bevonásával tervezzük a jelentősebb import országok fakitermelési engedélyezési rendszerének felmérését.

Összefoglalás I.

1. A „kellő gondosság elvén” alapuló” kockázatkezelési rendszert a faanyag-kereskedelmi lánc szereplőinek kell kialakítaniuk és működtetniük.
2. A kockázatkezelési rendszer működtetésének kötelezettsége jelenleg is fennáll, és nem függ a bejelentkezéstől.
3. A bejelentkezéshez az elektronikus rendszer várhatóan 2016 júniusában áll rendelkezésre. Ezt követően megfelelően hosszú türelmi időszak áll rendelkezésre.
4. A szakmai érdekképviseltek közreműködhetnek tanácsokkal, szakmai elemzésekkel az ellenőrzéseket megalapozó kockázatalapú kiválasztási rendszer fejlesztésében.

Összefoglalás II.

5. A kérdőíves felmérések, valamint az eddig nyert szakmai tapasztalatok alapján széleskörű tájékoztatást kívánunk beindítani.
6. Bejelentések, vagy egyéb tudomásszerzést követően eseti ellenőrzések már a közeljövőben is indulnak.
7. A kötelezettségszegési eljárás egyelőre a jogi megfelelést vizsgálja, azonban úgynevezett tartalmi kötelezettségszegési eljárás elkerülése érdekében az év végéig ütemezetten megfelelő számú ellenőrzést kell teljesítenie a hatóságnak.
8. A tűzifa kereskedelem ellenőrzés a NÉBIH esetében is kiemelt ellenőrzési terület lesz.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!